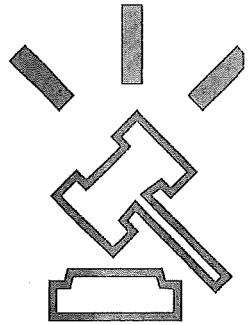

VMBO TL/GL

**Maatschappijkunde
Examenstof 2024 - 2025**

MIK

Zo geslaagd!

C. Analyse maatschappelijk vraagstuk

C1. Maatschappelijke vraagstukken

Maatschappelijke vraagstukken

Op het examen zul je vragen over een maatschappelijk vraagstuk krijgen. Een **maatschappelijk vraagstuk** is een probleem waar de samenleving mee te maken heeft. Voorbeelden van dit soort vraagstukken zijn het fileprobleem, cybercriminaliteit, nepnieuws, laaggeletterdheid, jeugdwerkloosheid of voetbalvandalisme. Je zult bij dit onderdeel verschillende bronnen krijgen, die je goed moet doornemen.

Er is sprake van een maatschappelijk vraagstuk als het de volgende kenmerken heeft:

- Er moet sprake zijn van een sociaal probleem. Met andere woorden, het gaat om een situatie die veel mensen onwenselijk vinden en die veel mensen in strijd vinden met bepaalde waarden en normen. Waarden zijn uitgangspunten of principes die mensen belangrijk vinden. Normen zijn gedragsregels;
- Er bestaan verschillende meningen over de oplossing van het probleem. Zo hebben betrokken burgers en groeperingen vaak verschillende belangen;
- Het probleem kan door middel van gezamenlijke actie van burgers, maatschappelijke organisaties of door de politiek worden opgelost. Zowel de overheid, burgers als maatschappelijke organisaties kunnen het probleem aanpakken, maar er is wel gezamenlijke actie nodig;
- Het vraagstuk krijgt de aandacht van de media. Op deze manier wordt de publieke opinie deels gevormd en krijgt het vraagstuk ook de aandacht van de overheid.

Elk maatschappelijk vraagstuk is te benaderen vanuit een bepaalde invalshoek. Vanuit verschillende invalshoeken is het makkelijker om een totaalbeeld over een onderwerp te vormen. Op het examen moet je de volgende vier invalshoeken kennen en herkennen in gegeven bronnen.

De sociaal-culturele invalshoek

Als je vanuit de sociaal-culturele invalshoek naar een maatschappelijk vraagstuk kijkt, dan kun je de volgende vragen stellen:

- Welke opvattingen, normen en waarden van betrokken maatschappelijke groepen spelen een rol bij dit maatschappelijk vraagstuk?
- Wat is de rol van (sub)cultuur van groeperingen / de samenleving?
- Wat is de rol van de media bij de beeldvorming over dit vraagstuk?

De politiek-juridische invalshoek

Als je vanuit de politiek-juridische invalshoek naar een maatschappelijk vraagstuk kijkt, dan kun je de volgende vragen stellen:

- Welk beleid voert de overheid met betrekking tot dit maatschappelijk vraagstuk?
- Welke wetten gaan over dit maatschappelijk vraagstuk?
- Zijn er nieuwe (wettelijke) regels nodig om het probleem op te lossen?
- Waarom is het vraagstuk een sociaal en politiek probleem?
- Wat zijn de machtsmiddelen van de overheid en de verschillende maatschappelijke groeperingen?
- Wie/welke groepering heeft er ten aanzien van het vraagstuk meer macht dan een ander/andere groepering?
- Welke functie vervullen politieke partijen bij de aanpak van het vraagstuk?
- Welke opvattingen hebben politieke partijen en stromingen over dit vraagstuk?
- Welke mogelijkheden hebben groeperingen om het beleid te beïnvloeden?

De sociaal-economische invalshoek

Als je vanuit de sociaal-economische invalshoek naar een maatschappelijk vraagstuk kijkt, dan kun je de volgende vragen stellen:

- Wat zijn de belangen van de betrokken maatschappelijke groepen?
- Welke belangentegenstellingen zijn te herkennen in dit maatschappelijk vraagstuk?
- Wat is de maatschappelijke positie van betrokken groepen?
- Welke factoren bepalen de (relatief slechte) positie van bepaalde groepen op de arbeidsmarkt / in de samenleving?
- Wat is de relatie tussen belangen en maatschappelijke positie?
- Wat is de relatie tussen het vraagstuk en maatschappelijke ongelijkheid?
- Welke financieel-economische belangen of aspecten zijn bij het vraagstuk betrokken?

De veranderings- en vergelijkende invalshoek

Als je vanuit de veranderings- en vergelijkende invalshoek naar een maatschappelijk vraagstuk kijkt, dan kun je de volgende vragen stellen:

- Hoe keek men in het verleden tegen het vraagstuk aan?
- Welke sociale, culturele, politieke en sociaaleconomische veranderingen zijn van invloed geweest?
- Hoe kijkt men in andere samenlevingen tegen het vraagstuk aan?

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 3 – vraag 38

Tekst 4

Werkgevers die discrimineren, bijvoorbeeld bij een allochtone sollicitant, doen dat heel vaak onbewust, stelt Jaco Dagevos, onderzoeker van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). "Als we een individu beoordelen, gaan groepsbeelden een rol spelen." "Onbewuste opvattingen over groepen spelen een rol."

Naar: Nederlands Dagblad van 11 april 2015

Lees tekst 4.

Maatschappelijke vraagstukken zoals discriminatie op de arbeidsmarkt kun je bekijken vanuit vier invalshoeken.

Vanuit welke invalshoek geeft Jaco Dagevos in tekst 4 een verklaring voor het ontstaan van discriminatie?

A vanuit de politiek-juridische invalshoek

B vanuit de sociaal-culturele invalshoek

C vanuit de sociaal-economische invalshoek

D vanuit de veranderings- en vergelijkende invalshoek

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 10

Tekst 7: 200 ton gehakt van de markt wegens sulfiet

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) heeft 200 ton gehakt van de markt gehaald, omdat er sulfiet aan was toegevoegd. Sulfiet is verboden als toevoegmiddel. Het sulfietgebruik werd ontdekt bij een inspectie bij een producent van diepvriesgehakt. Bij inspectie bleek dat bij 13 vleesverwerkers sulfiet in vlees was aangetroffen. De bedrijven hebben een boete opgelegd gekregen.

Welke invalshoek van maatschappijkunde is te herkennen in tekst 7?

A de politiek-juridische invalshoek

B de sociaal-culturele invalshoek

C de sociaal-economische invalshoek

D de vergelijkende invalshoek

C2. De rol van de media

De totstandkoming en interpretatie van nieuws

Op het examen moet je de rol die de (massa)media vervullen ten aanzien van het maatschappelijk vraagstuk kunnen beschrijven en toepassen. Voorbeelden van massamedia zijn kranten, weekbladen, tijdschriften, radio, televisie en internet.

De media spelen een grote rol in het verspreiden van nieuws. Daarom zijn zij belangrijk als het gaat om de manier waarop maatschappelijke problemen worden gepresenteerd aan het publiek.

Het nieuws dat de consument uiteindelijk gepresenteerd krijgt is het resultaat van verschillende selecties. Media moeten kiezen wat ze schrijven/uitzenden, want er is tenslotte beperkte ruimte of zendtijd.

Eerst dient een onderwerp als nieuwswaardig te worden herkend. Bij de selectie van nieuws spelen verschillende selectiecriteria een rol. Dat zijn onder andere de actualiteit, de uitzonderlijkheid (hoe opvallend iets is) en de nabijheid van het nieuws. Ook spelen commerciële belangen, de kijkers/luisteraars van de nieuwszender, de belangstelling van het publiek, de identiteit van de nieuwszender en het referentiekader van de journalist een rol bij de selectie van nieuws.

Een **referentiekader** is het geheel van persoonlijke normen, waarden, kennis en ervaringen. Het referentiekader van de zender (journalist, schrijver, regisseur, etc.) is van invloed op zijn waarneming van de werkelijkheid. Zijn interpretatie van die werkelijkheid wordt gevormd door het geheel van ervaringen en kennis die hij heeft opgedaan en door zijn eigen normen en waarden. Dat heeft gevolgen voor de wijze waarop hij de boodschap vorm zal geven. Hierdoor geven mediaboodschappen een beeld van de werkelijkheid zoals de zender die werkelijkheid ziet. Het referentiekader van de zender werkt dus als een filter waarmee informatie wordt geselecteerd en gekleurd.

Het referentiekader van mensen speelt ook een rol bij de ontvanger van informatie. Er kan bij ontvangers van mediaboodschappen sprake zijn van **selectieve waarneming** (ook wel selectieve perceptie genoemd). Hierbij wordt er bewust of onbewust een keuze gemaakt uit de aangeboden informatie. Met andere woorden: mensen stellen zich niet voor alle informatie open, maar selecteren bepaalde informatie die binnen hun referentiekader past.

In het nieuwsproces dient er vervolgens een beslissing te worden genomen om wel of niet een verslaggever aandacht aan dat onderwerp te laten besteden. De verslaggever zal dan selectief een aantal bronnen uitkiezen. Het nieuws zal vervolgens worden verspreid onder persbureaus, welke weer selectief de meest nieuwswaardige verhalen uitkiezen. In dit proces worden er dus keuzes gemaakt door journalisten, verslaggevers, persbureaus en de redactie.

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 2 – vraag 39

Naast commerciële belangen spelen er nog andere criteria een rol bij de selectie van nieuws.

Noem twee andere selectiecriteria die de media kunnen gebruiken bij het plaatsen van foto's en filmpjes van ongelukken en rampen.

Media bepalen grotendeels wat we weten en hoe we denken over gebeurtenissen in de wereld, personen en groepen. Deze beeldvorming komt echter niet altijd overeen met de werkelijkheid. Elk onderwerp dat in de media wordt besproken, bevat namelijk normen, waarden en culturele kenmerken. Daarnaast kan het ook vooroordelen en stereotypen bevatten.

Op het examen dien je in staat te zijn om vooroordelen en stereotypen te kunnen herkennen uit de media en moet je weten dat selectieve waarneming en een referentiekader ervoor kunnen zorgen dat stereotypen en vooroordelen ontstaan.

Een **vooordeel** is een (meestal negatief) oordeel over een persoon of groep zonder dat je de feiten kent. Een vooroordeel is dus niet gebaseerd op feiten, maar op een gebrek aan kennis. Daarnaast spelen emoties een belangrijke rol. Hierdoor is het niet eenvoudig om vooroordelen te veranderen.

Stereotypering is beeldvorming waarbij de kenmerken van een persoon worden toegeschreven aan een hele groep. Dit is sterk generaliserend en meestal onjuist. Denk bijvoorbeeld aan 'alle blondjes zijn dom'. Stereotypering is moeilijk veranderbaar, zelfs als er nieuwe informatie komt die tegenstrijdig is aan het stereotiepe beeld. Stereotypering en vooroordelen kunnen het gedrag beïnvloeden en daarmee discriminerende gevolgen hebben voor een bepaalde groep.

Oefenvraag examen 2019 tijdvak 1 – vraag 30

Tekst 23: 'Ontroerende documentaire'

Zijn documentaire ging in première, hij kreeg een jeugdlintje en hij hield een praatje voor honderden mensen. Het was een 'druk en leuk' jaar voor de 12-jarige Mohammed Mkadmi uit Leiden. Mohammed dacht dat hij als Marokkaan niets anders kon worden dan een crimineel. "Je krijgt niet veel positieve hoop als je in de media steeds hoort over Marokkanen en criminaliteit", zegt Mo. Ook al kent hij zelf geen Marokkaanse criminelen, toch dacht hij het.

Lees tekst 23. Mohammeds beeld over Marokkanen is negatief gevormd door de media, zegt hij. Media kunnen bepaalde opvattingen over oorzaken van criminaliteit en kenmerken van criminelen versterken.

Hoe heet dit verschijnsel?

- A fraude
- B klassenjustitie
- C stereotypering
- D veroordeling

Beoordelen van betrouwbaarheid

In onderwerpkeuze, woordgebruik en beeldkeuze kan er sprake zijn van subjectiviteit (gebaseerd op persoonlijke meningen en opvattingen in plaats van op objectieve feiten). Bij de onderwerpkeuze kunnen mensen ook een beperkt beeld van de werkelijkheid krijgen door de keuzes die zijn gemaakt bij het tot stand komen van het nieuws. Door bovenstaande zaken kun je je afvragen of media altijd een objectief beeld geven van de werkelijkheid.

Door het internet is iedereen tegenwoordig in staat om een rol te spelen in de nieuwsvoorziening. Denk hierbij aan burgerjournalistiek: het (her)schrijven van nieuws via eigen blogs, websites of sociale mediakanalen.

Aangezien iedereen informatie kan verspreiden via het internet zonder dat daar allerlei redacties naar kijken, zijn er weinig filters aanwezig bij dit nieuws. Zo wordt er bijvoorbeeld geen of nauwelijks een selectie gemaakt in het nieuws en worden er regelmatig politieke berichten ongefilterd verspreid. Het is hierdoor belangrijker geworden om je af te vragen of bepaalde informatie een objectief beeld geeft van de werkelijkheid. Burgers kunnen beoordelen of informatie objectief is aan de hand van de criteria voor de objectiviteit en betrouwbaarheid van nieuws.

Op het examen moet je kunnen beoordelen in hoeverre een bepaalde bron betrouwbaar is. Betrouwbaarheid geeft in dit kader aan of de informatiebron gegevens bevat die als feitelijk juist kunnen worden beschouwd. Bronnen zijn objectief en betrouwbaar als:

- Feiten van meningen worden gescheiden.
- Hoor en wederhoor is toegepast;
- Feiten via meerdere informatiebronnen zijn gecheckt;

In de journalistiek worden deze criteria vaak gebruikt om de kwaliteit van journalistiek te beoordelen. We spreken dan ook wel van journalistieke normen. In de journalistiek moeten altijd keuzes worden gemaakt, zoals welk onderwerp de aandacht krijgt, welke beelden worden gekozen, welke woorden worden gebruikt, vanuit welke invalshoek het onderwerp wordt bekeken en welk frame wordt gebruikt. Een frame is een specifieke verzameling van percepties en ideeën die een mens gebruikt om een bepaalde situatie betekenis te geven. Framing kan gebeuren door middel van woordgebruik. Als de media bijvoorbeeld iemand 'terrorist' noemt, wordt diegene door de media in een bepaald frame gezet.

Bij dergelijke keuzes spelen subjectieve voorkeuren vaak een rol. Puur objectieve informatie is vaak moeilijk, omdat het referentiekader van de zender altijd een rol speelt in de beoordeling van een situatie.

Oefenvraag examen 2021 tijdvak 1 – vraag 40

De media spelen een belangrijke rol bij het geven van informatie over bepaalde onderwerpen. Ze moeten zo objectief mogelijk nieuws verstrekken. Een van de criteria voor objectieve nieuwsverstrekking is het controleren van feiten via een andere bron.

Noem de **twee andere** criteria waaraan een objectieve bron te herkennen is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

criterium 1 ...

criterium 2 ...

Overheid en media

Voor een goed functionerende democratische samenleving is persvrijheid essentieel. Dit betekent dat de overheid zich niet mag bemoeien met de inhoud van de media. Ook heeft de overheid van tevoren geen inzicht in wat de media gaan publiceren en mogen zij niet bepaalde publicaties verbieden. Daarnaast is er de vrijheid van meningsuiting. Dit houdt in dat iedereen zijn gedachten of gevoelens vrij mag uiten, zolang hij zich aan de wet houdt.

De overheid moet zorgen voor een betrouwbare en onafhankelijke informatievoorziening. Dit is nodig voor de politieke agendavorming en het publiek debat. In een democratie moeten burgers tenslotte kunnen beschikken over goede informatie vanuit meerdere invalshoeken. In dit kader wordt er ook wel gesproken over de **pluriformiteit** van de media. Pluriformiteit betekent een veelheid aan diversiteit. Als er bijvoorbeeld in een land één staatszender is en geen vrije omroepen, dan is er weinig pluriformiteit. Door de pluriformiteit van de media krijgen verschillende maatschappelijke, religieuze en politieke stromingen een kans in de media.

De Nederlandse overheid heeft regels opgesteld om de pluriformiteit van de media te garanderen. Hierin staat dat de publieke omroep een divers en kwalitatief hoogstaand aanbod van programma's dient te verzorgen. Ook een onafhankelijke en betrouwbare nieuwsvoorziening is een kernfunctie van de publieke omroep. Denk aan het NOS journaal. De publieke omroep wordt betaald uit de publieke middelen (belastingen). Om de pluriformiteit van de media te waarborgen, financiert de overheid (met belastinggeld) ook media die eigenlijk een te kleine doelgroep hebben. Zo kunnen zij blijven voortbestaan.

Functies van de media

Goed functionerende vrije media zijn erg belangrijk in een democratie. De media hebben namelijk verschillende functies in de maatschappij. Op het examen moet je de volgende functies van de media kennen:

- Informatiefunctie. De media vervullen een belangrijke rol in het uitwisselen van informatie op politiek en economisch terrein, maar ook tussen mensen onderling. Media zijn een bron van informatie voor de burgers over politiek en voor politici over wat er in de samenleving leeft. Ze vertellen de burgers over het overheidsbeleid en maatschappelijke kwesties.
- Meningsvormende functie. Via de media kunnen meningen gevormd en beïnvloed worden.
- Socialiserende functie. Media zijn van belang voor het overdragen van normen, waarden, kennis, cultuur, maar ook vooroordelen en stereotypen. Informatie en amusement die verspreid worden door de media kunnen zowel een gevoel van verbondenheid als gevoelens van 'er-niet-bij-horen' teweegbrengen.

- Amuserende functie. Media worden veel gebruikt voor ontspanning. Ook worden in toenemende mate informatieve boodschappen in de vorm van entertainment aangeboden.
- Controle- of waakhondfunctie. Media kunnen zich focussen op bepaalde onderwerpen waarvan zij vinden dat de overheid of een andere officiële instantie ze niet goed aanpakt. Zodra bijvoorbeeld politici iets doen dat niet door de beugel kan, zal de media hier publiekelijk (bijvoorbeeld in de krant) iets over zeggen. Ook kunnen journalisten zelf onderzoek doen en daarmee problemen of misstanden in de samenleving blootleggen. Zo heeft de media invloed op de politieke agenda.
- Agendafunctie. Als in de media een onderwerp vaak aan bod komt, dan kan dit op de politieke agenda komen.

De eerste vier functies zijn vooral functies van de media voor de samenleving en het individu, en de laatste twee functies zijn vooral functies van de media in een democratie.

Met name de informatiefunctie, de meningsvormende functie, de controlefunctie en de agendafunctie spelen een rol in het proces van politieke besluitvorming.

Oefenvraag examen 2024 tijdvak 1 – vraag 14

Vrije media vervullen een aantal functies die van belang zijn in een democratie.

Drie van die functies zijn:

- 1 de agendafunctie
- 2 de controle- of waakhondfunctie
- 3 de informatiefunctie

Er volgen vier voorbeelden van uitingen in de media.

- a Een bekend politicus doet mee aan een reality-tv-programma.
- b In een actualiteitenprogramma vertellen journalisten dat zij hebben ontdekt dat een groot bedrijf politici heeft omgekocht.
- c In een landelijk dagblad plaatst een milieuorganisatie een advertentie met de oproep aan de politiek om het chippen van katten te verplichten.
- d Op X (Twitter) tweet een politicus dat zijn partij later die dag voor een wetsvoorstel gaat stemmen.

Geef per functie aan welk voorbeeld daar het best bij past. **Let op.**

Gebruik een voorbeeld maar een keer. Er blijft een voorbeeld over.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met de juiste letter.

voorbeeld bij de agendafunctie = ...

voorbeeld bij de controle- of waakhondfunctie = ...

voorbeeld bij de informatiefunctie = ...

Beïnvloeding door de media

Er zijn verschillende theorieën over de beïnvloeding van mensen door de media. Op het examen moet je de volgende theorieën kennen en kunnen toepassen op bronnen:

- **Injectienaaldtheorie.** Deze theorie gaat ervan uit dat de media het publiek kunnen 'injecteren' met bepaalde ideeën en informatie, en dat mensen deze vervolgens klakkeloos overnemen. Dit komt neer op indoctrinatie en manipulatie door de media.
- **Framingtheorie.** Media bepalen de manier waarop zij een onderwerp belichten, oftewel framen. **Framing** is het proces waarin een gebeurtenis vanuit een bepaald perspectief wordt benaderd. De manier waarop een onderwerp in de media wordt gebracht is een keuze van de journalist. Hierdoor kunnen kijkers/luisteraars/lezers anders over een onderwerp gaan nadenken en praten. Dit kan zowel bewust als onbewust worden gedaan door de media.
- **Agendatheorie.** De media selecteren welke onderwerpen aandacht krijgen en welke niet. Ook bepalen zij hoeveel aandacht elk onderwerp krijgt. Op deze manier bepalen de media welke onderwerpen de aandacht krijgen van het publiek en dus waar mensen over praten. Met andere woorden: media bepalen de gespreksagenda van mensen, hoe belangrijk mensen bepaalde onderwerpen vinden en hebben invloed op de politieke agenda. Echter hebben media geen directe invloed op hoe mensen over onderwerpen denken.
- **Theorie van selectieve perceptie.** Volgens deze theorie worden mensen soms beïnvloed door een bericht in de media, maar soms ook niet. Dit hangt af van hun referentiekader. Informatie die niet bij het referentiekader past, wordt niet waargenomen of niet voor waar aangenomen. Sommigen denken daarom dat bepaalde informatie via de media alleen mensen kan bereiken die voor die boodschap open staan.

Examentips om te slagen in 2025

Wij halen alles uit de kast om jou te helpen slagen. Daarom hebben we als onderdeel van deze samenvatting **de top 6 beste examentips** opgenomen. Deze tips komen uit ons artikel 'de 30 beste examentips om te slagen in 2025'. Check hieronder wat jij nog meer kan doen om straks te slagen!

Tip 1: Oefen oude examens

Een examen maken is meer dan het uit je hoofd leren van feiten. Het gaat er met name om dat je jezelf vaardigheden aanleert om met de examenstof tot bepaalde inzichten te kunnen komen. Door oude examens te maken, ben je beter voorbereid op het aankomende eindexamen. Zo raak je bekend met het niveau van de vragen en het type vragen dat wordt gesteld. Stappenplan:

1. **Oefen een paar uur achter elkaar.** Hierdoor wen je aan de tijdsduur van 2 uur examen maken. Je wilt er tenslotte niet pas op het echte examen voor de eerste keer achter komen hoelang 2 uur examen maken eigenlijk is.
2. **Maak minimaal 2 oude examens van elk vak.** Door meerdere oude examens van een vak te maken ga je een rode draad zien en weet je welke onderwerpen een grote kans hebben om op het examen terug te komen. Kijk daarna goed naar het antwoordenmodel en check je antwoorden.
3. **Leer van je fouten.** Vraag uitleg aan je docent over de dingen die je niet snapt. Zorg dat je vervolgens nog meer traint op de onderwerpen waar je niet zo goed scoorde. Kijk ook naar de richtlijnen per vraag op het antwoordenblad. Zo krijg je een beter begrip van de manier waarop leraren straks jouw antwoord zullen beoordelen en kun je je hierop aanpassen.

Tip 2: Gebruik video's

De examenstof van veel vakken is ook uitgelegd in video's op YouTube. Sommige leraren steken veel tijd in het opstellen van video's om jou de stof uit te leggen. Door de combinatie van beeld en geluid kun je de stof vaak beter begrijpen. Video blijft beter hangen dan droge tekst en biedt soms net een ander perspectief. Een kanaal dat wij bijvoorbeeld aanraden is Seneca. Je kunt ook zoeken op begrip of hoofdstuk op YouTube. Maak hier gebruik van!

Tip 3: Time to chill

Je kunt niet continu de hele dag door leren. Het is belangrijk om af en toe pauze te houden en iets compleet anders te gaan doen. Ga buiten een rondje lopen voor wat frisse lucht of doe eens gek. Na ontspanning zul je ook makkelijker nieuwe stof kunnen opnemen. Leer telkens maximaal een uur en neem daarna een korte pauze van bijvoorbeeld een kwartier.

Tip 4: Begin op tijd met leren

Een valkuil voor veel examenkandidaten is tijdgebrek. Begin daarom op tijd met het doornemen van de examenstof. Leer de stof stap voor stap. Als je op tijd begint, heb je genoeg tijd voor alle examenvakken. Dan hoef je in de laatste dagen voor het examen alleen nog een samenvatting door te nemen.

Tip 5: Leg iemand anders de examenstof uit

In je eentje studeren kan soms saai en eenzaam voelen. Met deze tip wordt leren leuk! Spreek af en toe af met een klasgenoot en leg de ander de examenstof uit. Vaak snap je voor jezelf wel hoe iets in elkaar steekt, maar is het toch nog een uitdaging om dit aan een ander uit te leggen. En door het aan een ander uit te leggen, oefen je in feite ook om de examenstof straks aan je opgavenblad uit te leggen. Door iemand anders de examenstof uit te leggen, kijk je vaak toch nog eens opnieuw en op een andere manier naar de stof. Je ontdekt met deze actieve vorm van oefenen dingen die je nog niet eerder had opgemerkt.

Tip 6: Maak een planning

De belangrijkste examens zitten allemaal in twee weken gepropt. Het is niet verstandig om pas voor het laatste examen te leren nadat het één na laatste examen is afgelopen. Een examen leer je niet twee dagen voor je aan het eindexamen moet gaan beginnen. Wie het daar wel op gooit, zal waarschijnlijk gek worden van de stress en zenuwen. Probeer in plaats daarvan een goede planning te maken. Hoe doe je dat?

1. Bespreek met je docenten uit welke onderdelen ieder examen bestaat en breek de stof op in behapbare brokken die je telkens in sessies van een uur kunt leren.
2. Schrijf vervolgens ergens op welke onderwerpen je wanneer wilt gaan leren.
3. Houd voldoende rekening met pauzes.

Op deze manier wordt inzichtelijk hoeveel tijd je nodig hebt om alle stof te leren. Je kunt hier ook voor jezelf aangeven hoe goed je vindt dat je ieder onderwerp beheerst. Zo kun je in de aanloop naar het examen vooral die onderdelen nog eens oefenen waar je minder goed op scoort.

Alle 30 examentips lezen?

Scan de QR-code hiernaast en lees het volledige artikel met de 30 beste examentips.

Nawoord

Geloof het of niet, dat was alle examenstof. Je bent aan het einde gekomen van de samenvatting. We hopen dat je je nu een stuk zekerder voelt om het examen te maken!

Wij hebben de samenvatting met de grootst mogelijke zorg gemaakt, maar er kunnen natuurlijk nog altijd verbeterpunten zijn. We vinden het leuk om jouw feedback te horen. Mail ons je feedback naar feedback@examenoverzicht.nl.

Voor last-minute examentips en extra motivatie, volg ons op:

Instagram: ExamenOverzicht

TikTok: ExamenOverzicht

Andere samenvattingen

Naast Maatschappijkunde hebben we ook VMBO samenvattingen voor de overige vakken:

- Aardrijkskunde
- Biologie
- Duits
- Economie
- Engels
- Frans
- Geschiedenis
- NaSk1
- NaSk2
- Nederlands
- Wiskunde

Heb je vrienden in het examenjaar van HAVO of VWO? Ook voor deze niveaus hebben we samenvattingen. Check [ExamenOverzicht.nl](https://examenoverzicht.nl).

